

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h. ali gl. 1-80
 pol leta . . . . . 6 . 60 3-30
 četrt leta . . . . . 3 . 40 1-70
 Posamične številke stanejo 10 vin.

Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob središčih in sobotah ob 11 uri popoldne.

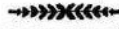
Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolnane naročnine se ne oziramo.

Oglasni in poslastice se računijo po petičevstah, če tiskano 1-krat 3 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

„Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Dr. K. Laurič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Gor. Tiskarna A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le uravnalstvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse let 3 K 50 h. ali gl. 1-80.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolaki ulici v Jellersitz v Nanski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Poste della Fabbra

Kako pa delajo „poklicani“ voditelji naroda?!

Da je klerikalna politika brezsmiselna, neumna, da je to politika tje v en dan, brez pravega pozitivnega dela, kar tako, kakor baš kaže, to smo povedali in dokazali še neshetokrat.

Klerikalci nimajo nikakega programa, nikakih smotrov, da bi stremili za tem, da se stori kaj dobrega in koristnega za goriske Slovence, kar bi padlo na rodovitna tla ter rodilo v bodočnosti stotero sadov, ne, nič takega se ne dobi v „delu“ klerikalne stranke, marveč oni letajo, kakor leta metulj s cveta na cvet, iz položaja v položaj ter posrkajo iz njega, kar jim prija.

Klerikalni kolovodje delajo dosledno le samo za se, po vetru, kamor piha, in kakor jim kaže. Kadar kaže glasovati za kako reč ali pisati in govoriti v prilog kakih stvari, takrat so čudovito agilni in migajo kakor čebelice, ali ako se čez noč situacija jako obrne, ter kaže, pokazati drugo barvo, pa se našemijo ž njo, in tako je mogoče pri teh ljudeh, da se danes zavzemajo za eno reč z vso gorečnostjo, jo priporočajo in zagovarjajo, drugi dan pa, ako tako kaže, jo zametajo, preklinjajo in hujskajo proti njej. Najhujsja in najpodlejša stran klerikalne politike pa je ta, da se včasih zavzemajo javno za kako reč ter tudi glasujejo za njo, dotim so v srcu popolnoma drugačnega mnenja, katero se pojavi vselej kmalu potem, ko so se kje v javnosti, recimo v deželnem zboru, pokazali v takem slučaju prijatelji „napredka“ in zaščitniki ljudske izomike.

Nekaj takega so storili naši klerikalni voditelji v učiteljskem vprašanju. V deželnem zboru so glasovali kakor en mož za nov načrt zakona o ureditvi učiteljskih plač, ali kmalu na to pa smo slišali iz ust klerikalnega župana protest proti temu novemu učiteljskemu zakonu na shodu pri Rebku, kateri shod je bil sklican na inicijativo klerikalnih prvakov v Gorici, kakor se je vršil sličen shod v Brdinu in kakor se obeta tak shod tudi v Gorici.

Klerikalni kolovodje, katerih mojsterstvo v uprizarjanju takih zahrbnosti je občudovanja vredno, ostajajo vedno na vrhu kakor olje, oni si perejo roke ter pošiljajo svoje „podložne“ v boj. S tem so si jako zlahkali svoje stališče, češ, mi smo glasovali za zvišanje učiteljskih plač, ali kar župani storijo, to pa je druga reč, dotim je istina le ta, da so pokazali pri tem vprašanju klerikalni vodje zopet enkrat vso svojo hinavščino in podlost, ker so po oni strani glasovali za nov učiteljski zakon, po drugi pa hujskajo proti njemu.

Vprašamo: ali delajo tako možje, ali postopajo tako poklicani voditelji naroda?!

Odgovor je odločno: ne! marveč tako delajo brezvestni in brezsnatajni ljudje, ki z našim kmetom norce brijejo. Taki ljudje pač ne morejo biti poklicani voditelji naroda, ampak so brezsrčni hujskači in zapeljivci ljudstva, ker isto hujskajo v namen, da morejo oni v motnem ribariti. Odkar je bil sprejet v deželnem zboru nov načrt učiteljskega zakona, od takrat dalje se hujska proti učiteljskemu prav sistematično. „Gorica“ hujska boj skrito, „Prim. List“ pa kar očito, in na komando iz generalnega staba klerikalne stranke v Gorici se vršijo sedaj shodi, naperjeni proti že večkrat omenjenemu načrtu zakona; najlepša pa je še ta, da je poleg pri takih shodih ali celo predseduje kak poslanec iz klerikalne stranke, ki pa je v dež. zboru glasoval za načrt!

Tako potenje klerikalne stranke je velika komedija, ali komedije so razni „poklicani“ voditelji že tako navajeni, da brez nje ne morejo živeti. Saj se še brliko spominjamo tiste komedije, katero so uganjali z abstinenco. Sklenili so jo, izvedli so jo v deželnem zboru, potem so pa natihoma nutili med ljudstvom prav proti abstinenci. Oh, ta „compagnia bella“ je ukrenila že marsikako „pametno“! In tako pamet kaže tudi sedaj, ko neti prepir in zdražbo po deželi vkupno s stekli „Prim. Listom“. Brez zdražbe ne morejo živeti, in mešati morajo, kjer se le kaj da. Sedaj razburjajo duhove z učiteljskim vprašanjem, prijemaje našega posestnika na najobčutnejši strani. Upoštevamo težak položaj našega posestnika, upo-

štejamo okolnost, da so šolske doklade tu-intam že naravnost neznosne, da se torej ni tuditi, ako se pojavljajo odpori proti zviševanju teh neznosnostij, ali upoštevamo tudi važnost ljudske šole. Zato stojimo na onem stališču, katero smo že večkrat označili. Klerikalci pa igrajo pri tem grdo hinavščino. Po eni strani se hlinijo, da bi radi povisali učiteljem dohodke, ker uvažujejo učiteljski stan, po drugi pa hujskajo prav proti temu stanu, slikaje ga, kakor da bi hotel kmeta na meh odrati. Po eni strani so za povisjanje učiteljskih plač, po drugi pa so proti, in v tem slučaju, ko so proti, ne povedo, kje pa naj bi se dobili oni viri, iz katerih bi se dalo učiteljem to, kar jim privoščejo v prvem delu svoje hinavščine, ne da bi se posestnika se bolj obremenilo?

Tako brezsrčno, brezvestno, hinavsko in zvitaro delajo „poklicani“ voditelji naroda, katerim ni prav nič mar, da bi delovali na to, da bi se šolsko vprašanje rešilo tudi v naši deželi tako, kakor se je že ope-tovano povdarjalo, ter da bi se razbremenilo kmeta in porazdelilo šolski davek pravično tudi na druge sloje, za katere ga mora sedaj odšteti kmet. V takem slučaju bi bilo mogoče rešiti tudi učiteljsko vprašanje definitivno. Ali klerikalnim voditeljem ni mar za delovanje v takem smislu, ker njim so ljubi le napeti odnošaji, ko je kmet čezeden ter je med učiteljskim nezadovoljnat doma. Ob takih odnošajih se da živeti: plavati po vrhu, kakor to znajo klerikalni prvaki. Tudi v sedanji gonji, katero uprizarjajo po deželi ter po farovski listih, imajo le grde, sebične namene, kateri ne morejo roditi nič dobrega.... toda oni so poklicani voditelji naroda!! — Čaka jih velika odgovornost!

Odgovor

„Prim. listu“ z dne 5. febr. 1903. št. 6. na članek: „Učitelji, poklicani voditelji naroda.“

List, ki se je pridobil neveljivih zaslug za sramotenje, preganjanje in denunciranje trpečega učiteljskega stanu na Goriskem, pri-

občil je v svoji 6. številki, t. j. gori imenovani članek, v katerem mrgoli neresnic in grdih napadov na učiteljski stan. — Ker učiteljsko nima na razpolago sredstev, s katerimi se brani na različni stanovi, če se jih napada, posebno n. pr. stan, kojega v prvi vrsti zastopa „Prim. list“, zato smatra odbor učiteljskega društva za goriski okraj za svojo dolžnost, da potom javnosti najodločneje zavrne napade imenovanega lista na učit. stan.

Ni resnica, da hoče učiteljsko vzeti v roko politično vodstvo naroda. Učiteljsko, kojega člani so izšli iz naroda, posvečuje vse svoje moči ljubljeni domovini; učiteljsko vzbuja in širi narodno zavest, pomaga kolikor more siromašnemu narodu; političnega društva pa si nikdo ne prisvaja. — Resnica pa je, da je učiteljsko še preveč skromno; da si ima za narod več zaslug nego katerikoli drugi stan, nima n. pr. niti jednega zastopnika v dež. zboru, med tem ko sedita v istem na slov. strani dva duhovnika.

Učenjaki okoli „Prim. lista“ trde tudi, da je učitelj premalo izobražen, da bi se smel vtikati v politična vprašanja. Torej niti toliko naobrazbe ne prisojajo učitelju, da bi mogel zasledovati polit. dogodke v deželi ter eventualno posesti vmes, če se mu zdi potrebno. Vi, učenjaki, gospodje, tako malo cenite učiteljevo naobrazbo! Res, da je dovršil le učiteljske, a ko je prišel tje, napraviti je moral izpit; tudi mora imeti gojence vsaj 15 let, da je sprejet na učiteljske. Ko ga sprejmo na učiteljske, ima torej že precej znan'a. In štiri leta mora se pridno učiti, da napravi potem izpit. — Brez pomisleka smemo trditi, da se nauči na učiteljski vseh predmetov vsaj toliko kakor na gimnaziji, izvemši latinščine in grščine. In pa marsikaj praktičnega, za življenje potrebnega, se nauče učitelji, med tem ko je gimnazija že davno zastarela ter nepraktična učna naprava.

Potem napravi učiteljski kandidat maturo. (Marsikateri „učenjak“ je nima!) A po dveh letih mora napraviti sposobnostni izpit. Radi tega se pridno pripravja, da si razširi svoje znanje. — Po izpitu se mnogi pripravljajo za težavno skušnjo za mestanske šole, za kar je treba pridno studirati in prisvojiti si splošno in še posebno strokovno izobrazbo.

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih. Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravlci.

(Dalje)

II.

Zvečer je sedel v tej dvorani za mizo stari Siegfried de Löve, ki je takoj po Danveldovi smrti prevzel poveljništvo v Ščitnem; poleg njega pa je sedel Rotgier, vitez de Bergov, bivši Jurandov jetnik, in dva mlada plemiča, dva novince, ki bi v kratkem imela dobiti bele plašče. Zunaj je pihal mrzel veter, ki je potresal s svincem obrobljene šipe v oknih, gugal semtertje plamen od bakelj, vtaknjelih v železne držaje, ter časih prignal iz kamina velike klobčiče dima. Bratje, ki so se bili sešli k posvetovanju, so molčali, kajti vsi so čakali na besedo starega Siegfrieda; ta pa, oprši lakte ob mizo in položivši osivelo glavo v dlan, je sedel mračnega lica v senci in tužne misli so mu rojile po glavi.

„O čem se imamo posvetovati?“ vpraša končno brat Rotgier.

Siegfried dvigne glavo, ga pogleda in, predramivši se iz zamišljenosti, reče:

„O našem porazu, o tem, kaj poreče veliki mojster in kapitula ter o tem, da bi iz tega našega postopanja ne nastala škoda vsemu našemu redu.“

Potem zopet umolkne, a čez trenutek se razgleda naokrog ter potegne sapo skozi nos.

„Tu še duhti po krvi.“
 „Nikakor ne, komtur.“ odvrne Rotgier. „Naročil sem omiti tla in sobo pokaditi z žveplom. Tu se le ovoha žveplo.“

A Siegfried čudno pogleda navzohce ter reče:
 „Bog se usmili duš bratov Danvelda in brata Gotfrieda!“

Oni so razumeli, da je klical božjega usmiljenja onim dušam pri spominu na žveplo, ker ga je njegova vonjava spominjala pekla; torej je tudi njih spreletel mrz in vsi so rekli nakrat:

„Amen, amen, amen!“
 Nekaj časa se je čul zopet zgolj piš vetra in ropot oken.

Kje je truplo komturjevo in Gotfriedovo? vpraša stavec.

„V kapelici, duhovniki pojó nad njima litanije.“
 „Ali sta že v krstah?“
 „Dà, komtur ima glavo zakrito, ker ima lobanjo razbito in obličje spakedrano.“

„Kje so ostali mrličji in ranjenci?“
 „Mrličji so na snegu, da otrpnejo poprej, nego jim pripravimo krste, ranjenci pa se nahajajo v dvorani, odločeni za bolnike.“

Siegfried zopet sklence roke nad glavo.

„A to je učinil jeden sam človek... Bog, čuvaj in varuj naš red, ako pride do vojne s tem voščim plemenom.“

Rotgier pogleda na to kvišku, kakor bi se hotel nečesa vspomniti, ter reče:

„Slišal sem pod Vilno, kako je sambijski poveljnik dejal svojemu bratu, velikemu mojstru: „Ako ne skličeš velike vojne ter jih ne zatareš tako, da niti sled ne ostane po njih imenu, pa gorjé nam in našemu narodu!“

„Bog nam daj takšno vojno, da se spopravimo ž njimi!“ reče jeden mladih plemičev-novincev.

Siegfried ga pogleda, kakor bi mu hotel reči:
 „Mogel bi se bil danes spoprijeti z jednim od njihovih, toda videč drobno in mlado postavo novincevo ter spomnivši se nemara, da niti sam ni hotel iti v očitvidno pogubo, dasi je bil sloveč radi svoje hrabrosti, je spremenil razgovor ter vprašal:

„Kdo izmed vas je videl Juranda?“
 „Jaz,“ odvrne de Bergov.
 „Ali je še živ?“

„Dà, leži v oni mreži, v katero smo ga vlovili. Ko je prišel k zavesti, so ga hoteli naši „knehti“ ubiti, toda duhovnik jim ni dovolil.“

„Mi ga ne moremo ubiti, ker je to med svojci odličen človek; nastal bi iz tega velik krič,“ odvrne Siegfried. „Pa tudi tega ni mogoče skriti, kar se je bilo pripetilo, ker je bilo tu premnogo prič.“

„Kaj naj torej rečemo in kaj naj učinimo?“ vpraša Rotgier.

Siegfried se zamisli, končno pa reče:

„Vi, plemeniti gospod de Bergov, pojdite v Marburg k velikemu mojstru. Mučili ste se v Jurandovi ječi in ste gost reda, torej vam bo kot gostu, kateremu ni treba govoriti v prispah reda, rajše verjel. Povejte mu, kar ste videli, da je Danveld, izpulivši

— Večina gospodov pa, kojih glasilo je „Prim. list“, popusti vsako duševno delo, ko dovrši „univerzo“, na kateri ni še nihče „propadel“. — Nočemo nikomur ničesar očitati, a s kakršno mero se nam posojuje, s takšno hočemo vračati.

Še nekaj v podkrepitev naše trditve! Letos je vstopil v semenišče naš tovariš Rešič. — Bil nam je ljub tovariš in naj nam oprost, da ga imenujemo. Na učiteljsku bil je „zrednje“ priden. Bilo jih je mnogo bolj pridnih in bolj nadarjenih nego on. A vendar je bil sprejet v semenišče. In čujmo, da mu gredo sedaj vsi predmeti prav dobro. — Torej ne najboljši učitelj je še vedno učenec dovolj za duhovnika. Bodimo lojalni! Tudi med učiteljstvom se dobi tu in tam slabic, ki bi ne bil sposoben za „voditelja naroda“. — Ali so pa med vami, gospodje učeni, sami „možje globokega znanja in učnosti“? — Tudi v vaših vrstah ne manjka plitvosti; morda jo najdete tam več, nego med učiteljstvom.

Dalje zahteva „Prim. list“ izkušnje v prakt. življenju od onega, ki hoče „voditi narod“. Živio, dobro! Kake izkušnje pa imajo mladi gg. kaplani, ki so komaj pršli iz semenišča? Kdo je torej sposobnejši, vdeleževati se javnega delovanja, mladi, neizkušeni in plitvi kaplani, ali resni možje — učitelji, ki se morajo vedno, dan za dnevom, spopolnjevati in pripravljati za svoj težavni poklic. S tem ne rečemo, naj se učiteljstvo poteguje za „narodno vodstvo“, marveč konstatovati smo le hoteli dejstvo!

Tudi trde ti može, da učitelj ni neodvisen. Res, da imajo učitelji svoje predstojnike, a do danes v narodnem oziru se niso čutili od nikoder kakega pritiska. Učiteljstvo pa ostane zvesto narodu svojemu tudi v slučaju groma in bliska od zgoraj. — Da pa ni prosto v političnem gibanju, krivi ste tudi vi, prijatelji! Kdo je denunciral pri zadnjih volitvah učiteljstvo, kdo mu je branil izvrševati celo državljanske pravice njegove? Koje stranke pristasi so lazili okoli okrajnih glavarjev denuncirali učiteljstvo? — Saj se poznamo, vrli in zvesti prijatelji!

No, seveda! Če niso neodvisni učitelji, so pa gg. duhovniki. Oni so povsem prosti, oni naj bodo „voditelji“! Kaj tisto, če zapove škof nemske dopisovanje, če prepove polaganje računov v slovenskem jeziku, ter zapove celo cerkveni denar nalagati v neslov. posojilnici. Vse to ni nič, duhovnik je „neodvisen“. O, poznamo tisto neodvisnost. — Do dovolj o tem! Učitelji se menda tresejo tudi pred nadzornikom. Da, pred kakim tiranom, kakorsnih nam želite vi, prijatelji, bi se morda tresli. A naši nadzorniki so nam pravični in priljubljeni; zato se veselimo njih prihoda in njih očetovskega pouka; ni se nam treba trestiti pred njimi, ker učiteljstvo v ogromni svoji večini vsi vestno in natanko svoje stanovske dolžnosti. Trese se pa pred „vizitacijo“ kdo drug dasi so take „vizitacije“ napovedane že najmanj mesec dni naprej.

Razumete?! — Imenujte onega, ki se boji pokazati svoje prepričanje radi nadzornika! Pač pa se marsikateri učitelj boji pokazati svoje napredno mišljenje, ker se boji vašega denunciranja in vaše poznane maščevalnosti.

Praviče, da ljudstvo noče učiteljev za voditelje. Da-li jih hoče, ali ne, o tem bi se dalo mnogo govoriti. To pa vemo, da se ljudstvo mnogo bolj škandalizuje nad politikujočim duhovnikom, nego nad učiteljem, ki se meša v politiko. S tem nočemo reči, da duhovnik ne sme izvrševati svojega državnega prava; učiteljstvo mora biti ljub vsakdo, ki hoče in ima resno voljo delati za blagor naroda. Zato učiteljstvo časti one redke duhovnike-rodoljube, ki delajo brez sebičnosti za narod, a ne za skrite, postranske, narodu pogubne namene. A redki so taki možje; mnogo pa je onih, ki hujskajo in netljo prepir med ljudstvom; in tudi taki duhovniki ne smejo biti voditelji našega naroda. — Poslji pa nam Gospod za voditelja moža res vnetega za blagor in srečo mile domovine, nesebičnega, požrtvovalnega, koji naj privede narod do sreče in one slope ter miru, kojega so mu vzeli oni, ki danes hujskajo proti učiteljstvu!

Kar se tiče krvavih vinarjev, s kojimi nas ljudstvo plačuje, rečemo samo to: Res, krvavo so zasluženi denarji, s kojimi nas ljudstvo plačuje. Imamo pa zavest, da svoje plačilo posteno zaslužimo in da ima ljudstvo od tega kaj dobička. Vemo pa, da so krvave tudi one krone, koje spravljiva blagajne neki drugi stan in od katerih nima ljudstvo nič, ter niso zaslužene — ali vsaj ne tako krvavo kakor naši groši! — Tako, prijatelji, clara pacta, boni amici.

V Gorici, dne 12. februarja 1903.

Odbor učit. društva za goriški okraj.

Dopisi.

Iz Čerkna. — Neko cloveče iz Novakov se zaganja v nas cerkljanske in novaške naprednjake, ali mi ne bomo odgovarjali na take „sleudarrije“, kakor jih je pisal v „Gorico“ št. 11. in 12. dopisnik iz Novakov; kajti vse tiste barbarije je narekoval sam nunc nekemu bedaku, kateremu pa mi v obraz pravimo, da vemo, koliko resnice govori novaški nunc. Na shodu v Novakih se je izrazil, da naprednjaki agitiramo s tem, da oni, ki so kupili njivo, so dali premoženje svojim ženam, češ, da mi do njih ne moramo. To pa je debela laž, pa še več mu jih lahko navedemo, ali v tem naj za sedaj zadostuje.

Kakor znano, je dobil častiti 6 prič za neke popravkarije. Torej 6 podpisov za pripomoček samemu sebi. Od teh 6 so 4 v Novakih, ali 2 pa morata biti iz Davče ali iz „leskovskega konsumata“, torej s Kranjskega, ker jih še novaški starašina ne pozna. Pripomniti moramo, da za nuncia jih nekaj hranimo, če ne drugače, pridejo prav v „Tutti frutti“.

Ali poglejmo naprej! Novaški klerikalni voz, za katerega oje drži „županijski upravitelj Čimala“, ne gre več po pravem tiru. Že se hudujejo njegovi pristasi nad njim, ker bi v lepí zimi lahko delali že dolgo obljubljeno cesto, pa šment, Čimala še zraven ne pride in tudi obljubljenega sredstva ni. Vse nanekrat pa seveda tudi ne more biti, saj je tudi drugje dela tež vse vrhe!! Kakor nam znane, je izmerjenih vseh cest več. Pred deželnozbornsko volitvijo so merili celo čez Police, sami pa ne vedo, na katero stran, potem skozi Mosoro; kaj pa še le, kadar začnejo skozi Gorje, Jesenico, Zakojco, naravnost v Podbersko grapo. Zadnje pa speljejo skozi Gor. Novake na Petrovbrdo; tako torej skozi Novake dve, eno na Tuskov grič in drugo pa na Petrovbrdo. Oh, ubogi županijski upravitelj Čimala, kako hudi časi so nastali in kako brezvestni so ljudje, da niso zadovoljni le z obljubami, marveč da hočejo tudi imeti obljubljene in že z volitvami zaslužene ceste. Kaj pa še le bo, kadar pridejo na vrsto vodovodi? No, pa bo že lažje, pomagal bode v resnici veliko župan in pa „Tko hdu sem reku“ v Dol Ravnih, če greste volit na „belo“ stran, pa boste imeli vodo, drugače pa nikoli.

Na Cerkljanskem smo sedaj gotovi. Nič več nam ne bo manjkalo denarja, kakor pobitih „krep“, ako gre mlekarica tako naprej, kakor do sedaj. Že dvakrat je bila okradena, pa vseeno ni nič več dolga, in pa tako poslopje, pa vse poravnano! Samo to se nekaterim čudno zdi, da kadar kakega iz službe brnejo, pa imajo hitro sejo: ala, nazaj z njim; pa če nas izda, to je glavno vprašanje. Torej cest, vodovodov in denarja zadosti, pa ne bo nikdar županijskega stola prost.

Domace in razne novice.

† **Dr. Martin Kersovan.** — V nedeljo ob 6. popoldne je zatisnil oči ta mož, ki je bil desetletja dobro znana in priljubljena oseba v našem mestu. Bolehal je že dolgo, no več časa že smo pričakovali novico, ki naznani njegovo smrt. Da, klerikalni listi so ga proglasili mrtvim že pred par tedni, kar je pa bila neljuba pomota...

Dr. M. Kersovan je bil rojen na Gradišču pri Renčah, torej slovenskih staršev sin, cesar se je čudi zavedal, in sicer čedalje bolj, dasi je živel v narodu našem nasprotnem ozračju. Večkrat je priletela od njega narodnim zavodom kaka denarna podpora. — 12 let je bil občinski zdravnik v Gorici, 24 let pa v bolnišnici usmiljenih bratov; ko se je umaknil iz bolnišnice, je postal pa consiliarius extra statum. — Star je bil 62 let. — V Gorici je bil pogrebni spreved naravnost veličasten. Njegovo truplo so odpeljali v Renče, da bo počivalo v domači zemlji med rojaki. Renčanje so vredno sprejeli njegovo truplo med se. N. p. n. v zemlji slovenski!

Smrtna kosa. — V nedeljo popoldne so pokopali Josipa Turka, mesinega učitelja godbe. Star je bil 63 let. Pokojni Turak je bil rodом Čeh.

Drevi v hotel „Central“. — Danes po noči bo zopet vesela, živahna slovenska družba v veselinih prostorih hotela „Central“. — Nocoj bo ondi ples obeh zborov našega „Pevskega in glasbenega društva“. Dasi je to le „plesni venček“, vendar je bilo zanj toliko zanimanja med mladino, da utegne biti „venček“ prav lep „ples“, dasi je dan sredi tedna jako neprimeren. No letos nimamo še na razpolago večje dvorane, da bi izbirali pripravnejše dni, zato moramo potrpeti. — Ker sta poleg velike dvorane še dve manjši, naj le pridejo tudi taki rodoljubi, ki sicer ne plešejo, pa hočejo preživeti par veselih pustnih ur v narodni družbi.

Maskerada „Goriškega Sokola“ bo kakor običajno tudi letos v prostorih „Goriške Čitalnice“. Letos nima posebnega naslova, torej je maskam svobodnejše in širše polje pri izbiranju mask in kostumov. — Pričakujemo prav obilo mask in kostumov najrazličnejše vrste. Ni dvoma, da bo ta pustna zabava dostojen zaključek vseh slavospevov nortavemu princu Karnevalu.

Vabila so že razposiljena. Ako ga kdo nečlanov ni dobil, pa se želi udeležiti, naj se oglasi pri odboru, pa dobi vstopnico.

Maskerada prične ob 8^{1/2} zvečer. Sviral bo vojaški orkester.

Vstopnina: Za neude 2 K. Za ude in dame 1 K. — Kdor ne pride v maski ali kostumu, plača globo 1 K. V društveni obleki in garde-dame globe prosti.

Maske, ki nočejo, da bi se razkrile pred vstopom v to določenemu pregledovalcu, naj si priskrbe že naprej pri odboru posebno vstopnico, ki se pri vstopu le pokaže.

Vstopnina: Za neude 2 K. Za ude in dame 1 K. — Kdor ne pride v maski ali kostumu, plača globo 1 K. V društveni obleki in garde-dame globe prosti.

Maske, ki nočejo, da bi se razkrile pred vstopom v to določenemu pregledovalcu, naj si priskrbe že naprej posebno vstopnico, ki se pri vstopu le pokaže. Dobivajo se pri blagajniku, bratu Gilčvertu, Gosposka ulica št. 4.

Narodna veselica v Št. Andrežu. — „Pevsko in bralno društvo“ v Št. Andrežu tik Gorice se je začelo kaj živahno gibati v počastitev narodne okolice. Ni dolgo, kar je priredilo lepo veselico, no v nedeljo je nastopilo zopet z veselico, ki ostane v prijetnem spominu vseh udeležencev. In teh je bilo mnogo, gotovo 800 oseb, kar je za naše razmere naravnost velikansko. Iz vse sosesčine in tudi iz Gorice je bilo dovolj gostov, ki bodo glasne priče o tem, kako lepo se gibljejo narodni Št. Andrežanje in kako častno so pokazali, kaj zmorejo. — Gostilničar g. Peter Lutman je zgradil dvorano, ki je večja nego ona v hotelu „Central“, in

nepoznanim lopovom neko deklico, najavi to Jurandu, misleč si, da je to njegova hči in da je potem Jurand dospel v Ščitno, in vse to, kar se je dalje pripetilo, kar pa že veste sami.

»Oprostite, pobožni komtur,« reče de Bergov. »Huda je bila ječa, v kateri sem prebil v Spihovem, in kot gost bi rad pričal vam v prospeh, toda radi miru moje vesti mi povejte, ali ni bila prava Jurandova hči zares v Ščitnem, in če mar ni Danveldovo izdajstvo privedlo njenega strašnega očeta v besnoto?«

Siegfried de Löve mu ni takoj odgovoril. On je grozno sovražil poljsko pleme ter bil še okrutnejši nego Danveld, vsekakor pa ni bil naklonjen k nikaki podlosti. Najhuje ga je bolelo proti koncu njegovega življenja, da sta se v poslednjem času razbrzdanost in svojeglavnost tako razširili med križarskim redom, da sta laž in goljufija postali v njem kot nekaj neobhodno potrebnega. Zato se je vprašanje de Bergova dotaknilo najbolestnejše strani njegove duše. Še le čez nekaj časa je dejal:

»Danveld stoji pred Bogom, in Bog ga je že sodil, a vi, grof, ako vas vprašajo, kaj vi mislite, recite jim, kar hočete. Ako vas pa vprašajo, kaj so videli vaše oči, pa jim povejte, da ste videli devet mrličev razun ranjencev na tem podu, med njimi trupla Danvelda in Gotfrieda, von Brachta in Huga ter dveh mladih plemičev; povejte jim, da jih je pobil Jurand poprej nego smo ga vjeli v mrežo... Bog jim daj večni mir in pokoj. Amen!«

»Amen, amen!« sta zopet ponovila novinca.

»Povejte pa tudi,« doda Siegfried, »dasi je Danveld hotel ponižati sovražnika našega reda, da vse kako on ni prvi potegniti meča na Juranda.«

»Govoriti hočem samo to, kar so videli moje oči,« reče de Bergov.

»Pred polnočjo pridite v kapelico, tjekaj tudi mi pridemo molit za duše mrličev,« zabičuje mu Siegfried.

Na to mu seže v roko v znamenje zahvale in odpusta, kajti hotel je ostati sam z Rotgierom, kate-rega je ljubil kakor oče svojega sina in mu vse zapupal. Ko je de Bergov odšel, je poslal tudi oba novince iz dvorane, z izgovorom, naj gresta nadzorovat mizarje, ki delajo krsto. Ko se duri za njima zapró, obrne se Siegfried živo k Rotgieru ter mu reče:

»Čuj, kaj ti povem! Samo jedno sredstvo je, da bi živa duša ne izvedela, da je prava Jurandova hči zares bila pri nas.«

»To ne bo preveč težavno,« odvrne Rotgier, »kajti za to, da je ona tukaj, ni vedel nihče drugi razun Danvelda, Gotfrieda, naju dveh in te naše služabnice, ki ji streže. One ljudi, ki so jo iz onega gradiča v gozdu pripeljali, je Danveld zapovedal upijati in obesiti. Res jih je med vojaki nekoliko, ki si nečesa domišljujejo, toda tem je sedaj zmešala možgane ona odurna deklica, tako, da sedaj ne vedo sami, ali smo jih mi prekanili, ali pa je res nekak čarobnik Jurandovo hčerko tako spremenil.«

»To je dobro,« reče Siegfried.

»Jaz pa sem že mislil, plemeniti komtur, ker Danveld ne živi več, ali bi ne kazalo, naprtiti vso krivdo na njega?...«

»Ter priznati pred vsem svetom, da smo v dobi mira in dogovorov z mazoveškim knezom odnesli iz njegovega gozdnega gradiča kneginjino gojenko in najljubšo njeno dvornico. Ne za Boga, to ne sme biti! Na dvoru so nas videli v družbi z Danveldom, in veliki sodnik, njegov sorodnik, vé, da smo se vsi udeleževali vsakega podjetja... Ako obdolžimo Danvelda, maščeval bi se on radi tega...«

»Premisliva nekoliko to,« reče Rotgier.

»Premisliva in tudi iznajdiva nekaj pametnega, ker drugače gorje nam! Ako jim oddamo Jurandovo hčerko, povedala bi sama, da je nismo oteli lopovom. marveč da so jo ljudje, ki so se je polastili, pripeljali naravnost v Ščitno.«

»Tako je.«

»Bog vé, da ne mislim zgolj na našo odgovornost. Knez pojde se pritožiti h kralju poljskemu in njegovi poslanci jamejo kričati na vseh dvorih o našem nasilju, o naši izdaji, o naših zločinih. Bog sam vé, kakšna škoda more nastati iz tega za naš red! Celo sam veliki mojster, ko bi izvedel resnico, bi zapovedal, naj se deklica skrije.«

»Ali nas ne bodo dolžili tudi takrat, ako deklica zibne?« vpraša Rotgier.

»Nikakor! Brat Danveld je bil zvit clovek. Ali se mar ne spominjaš, da je napravil z Jurandom pogodbo, da ni le sam prišel v Ščitno, marveč da je še poprej razglasil in pisal knezu, da so njegovo hčerko odnesli razbojniki, da jo torej gre odkupiti, ker vé, da je ni pri nas?«

»Resnica. Toda kako naj opravičimo vse to, kar se je bilo pripetilo v Ščitnem?«

Porečemo, da smo izvedeli, da Jurand išče svojega otroka; ker pa smo dobili ono dekle, ki ni vedelo povedati, čegavo da je, najavili smo to Jurandu, misleči si, da je to nemara njegova hči. Ko pa je Jurand semkaj dospel, je pri pogledu na ono deklico kar zbesnel in obseden od hudega duha prelil toliko nedolžne krvi, kolikor se je niti v velikem boju ne prelile.«

(Dalje pride.)

ta je bila v nedeljo polna že pri veselici, in pozneje pri plesu je bila tam velika gneča. Od zunaj sta plapolali dve veliki trobojnice, znotraj pa je bila dvorana vsa preprežena z zastavami, zastavicami in drugim trobojnim nakitom.

Vspored je bil obširen in se je dovršil v polno zadovoljnost občinstva. Vojski orkester je sviral med točkami razne slovanske komade. Marljivo g. Alojzij Branjnik je pozdravil občinstvo v kratkih, prostih, ali značilno jedrnatih stvkih. Mladenič lepo in gladko govoril — Petje je poučeval in vodil gospod Komel iz Gorice. Moramo reči, da smo čuli več nego smo pričakovali od kmečke mladine nase okolice. Moški zbori so bili prav dobri, a mesani Sattnerjev zbor „Nazaaj v planinski raj!“ je tako ugajal, da so ga morali ponoviti. — Komelov zbor „Mojemu rodu“ je odpadel, ker vojska godba ni mogla spremljati, kajti svirala je vsak dan kje drugod in se ni mogla pripraviti. Moški zbor je mesto tega zapel drugo pesem istega skladatelja.

Domači diletanti so predstavljal ljubko burko „Bratranec“ (izšla v novi „Taliji“ naše „Goriške tiskarne“). Ivana je igral g. Zavadlav Andrej, Lenoviča gosp. Brajnik Alojz, Lojziko g. ena Vilma Molarjeva, hišino g. ena Emilija Turijeva in Dobsko g. ena Marica Paškulino. Reči moramo, da smo bili s to igro v Št. Andrežu povsem zadovoljni; zbudila je mnogo pristranskega smeha in zabave. Hvala vrlim dekletom in mladenci! Pa drugič zopet nekaj!

Po veselici je trajal živahen ples do polnoči.

Tako lepo veselico so priredili napredni Št. Andrežanji! Hvala in čast jim!

Dogodki v Ricmanjih. — V „Edin.“ citamo: Predvečerajšnjim (t. j. 12. t. m.) smo pričeli odlok c. kr. okrajnega glavarstva v Kopru — doposlan mnogim očnikom — v katerem jim ta oblast naznanja, da njihova „izjava odstopa nima nobene pravne moči“, ker da je bila oddana „v nenormalnem dušnem in čustvenem stanju“ in ker ne poznajo „razlike med rimsko katoliško cerkvijo in grško katoliškim obredom“.

Kdor vsaj nekoliko pozna zakone, ve, kaj je izrečeno z besedami „nenormalno duševno in čustveno stanje“. Pod tem utisom stoji tudi c. kr. glavarstvo, kajti večini Ricmanjcev je izdalo nastopni odlok: N.o 1389. „C. kr. okrajno glavarstvo Koper dne 9. feb. 1903. Gosp. Andrej Kuret pok. Andrea

Ricmanjih št. 16.

C. kr. okrajno glavarstvo ne more sprejeti Vaše protokolarne izjave od 27. januarja t. l. zadevajoče Vaš izstop iz katoliške cerkve pri istočasnem pristopom v grško-avtočno cerkev v smislu odstavka 6 zakona od 25. maja 1868. drž. zakona št. 49 ker ste z ulogo od 2. avgusta 1900 prijavili Vaš izstop iz rimsko-katoliške cerkve in pristop v grško-katoliško cerkev in ker niste do sedaj odtegnili to ulogo.

Omenjena Vaša izjava od 27. januarja t. l. nima torej nobene pravne moči.

To velja tudi za enako izjavo oddano od Vaše unukinje Josipine Kuret.

Proti tej razsodbi Um je prosto uložiti utok na c. kr. namestništvo v Trstu potom tega ces. kr. okrajnega glavarstva v teku 14 dni po dnevu uročitve.

C. kr. namestništveni svetnik Schaffenhauer.*

Iz tega drugega odloka slavnega c. kr. okrajnega glavarstva v Kopru je razvidno torej, da ta oblast smatra sodaj kar naenkrat prestop Ricmanjcev v unijo — veljavnim!

V torek je prišel v Ricmanje neki — dimnikar. Hodil je po vasi popoldne proti večeru in povpraševal, če bi bilo treba omesti dimnika? Prijavili so se mu mnogi, a čudno — omesti ni hotel nobenega dimnika, ampak vsem je rekel, da to stori drugega dne. Proti večeru ga ni bilo več videti; a glej, v sredo zjutraj je bil zopet v Ricmanjih in je hodil zopet po vasi. Sedaj je bil bolj pogumen; začel se je z ljudmi razgovarjati, a govoril je — čemur so se vsi čudili — čisto in lepo slovenščino. Ricmanjci so postali pozorni na čudnega gosta, ker je vsem znano, da nobeden koperskih dimnikarjev ne zna slovenskega jezika in ako bi ga znal, ne bi mu bilo v Kopru obstanka. Malo po malo je prišel moč z barvo na dan: začel je ljudi nagovarjati, naj gredo v cerkev na latinsko mašo in jim je obljubaval zlate gradove, ako se podajo zopet pod latinsko cerkev. S tem

je bilo vsem jasno, da ta mož ne more biti dimnikar, posebno zato, ker ni hotel omesti nobenega dimnika. V sredo popoldne je zopet izginil. V četrtek ga ni bilo več nazaj. V petek zjutraj se je zopet prikazal, a sedaj so pazile nanj že vse Ricmanje, ker vsi so bili osvedočeni, da je to preoblečen — c. kr. uslužbenec. Morda je to mož tudi zapazil, zato je hotel pokazati, da je res dimnikar in je sel omeš dva dimnika. Ker je omel oba slabo in ker ni hotel omesti drugih, imeli so ljudje dokaz, da se v svoji slutnji niso motili.

In res! Popoldne ni mogel naš dimnikar več prikrivati svojega pravega poklica in vse Ricmanje je videlo pred seboj diven prizor: latinski kapelan gosp. Krantič in naš „dimnikar“ sta s la skupaj v prijateljskem razgovorju in Ricmanj proti Logu. Ricmanjci so se smejali novemu — tovarišu g. Krantiča, a v Logu so bili že pripravljene ta in so že oba pričakovali.

V Logu je cerkev sv. Uršule, ki je bila skupno z ricmanjsko cerkvijo zaklenjena in zapečatena. Tudi njo sta strazila dva orožnika noč in dan. G. Krantič je vprašal po županu in po meznarju. Ker mu ljudje niso hoteli dati odgovora, je posredoval naš „dimnikar“. Temu so ljudje odgovarjali, da imajo svojega župana in svojega meznarja v Ricmanjih. Ko sta videla nova prijatelja, da tu ni kruha za njiju, sta s la lepo sama v cerkev: gospod kapelan Krantič in naš „dimnikar“. Kaj sta notri delala, nam ni znano. Potem sta s la oba proč iz Loga in „dimnikar“ se je zgubil!

V nedeljo je bilo v pravoslavni cerkvi v Trstu vse polno prebivalcev iz Ricmanj, okoli 300, v Ricmanjih je bila pa četa orožnikov.

V nedeljo so obhajali Ricmanjci „Svečnico“. V Ricmanjih je bilo polno orožnikov, ki pa niso imeli seveda nikakega opravila, ker je bilo ljudstvo mirno. Učitelj je dobil nalogo, da mora pripeljati v cerkev otrok. Pripeljal jih je res 14. Potem pa so prišli v cerkev nekateri moški iz Boršto, 29 po številu, in kuharica kaplana Krantiča. Med Ricmanjci je nastala velika nevolja radi sosedov iz Boršto. Ricmanjci pa so sli k maši v Trst v pravoslavno cerkev, odkoder so se vračali veseli in srečni domov.

Marko Vales, kurat v Branici, razlaga v „Gorici“ na dolgo in široko svojo bolezen, vsled katere je moral opustiti pouk v soli, in to dela vsled dopisa iz Branice v „Prim.“ in „Soči“. Ako je bil res tako bolan, kakor pripoveduje, tedaj ga pomilujemo, ali čudno se nam zdi, da se g. kurat ne dotakne pobliže prvega dela onega dopisa proti njemu, kjer se pripoveduje, da še vedno ne more mirovati ter se vedno pika v cerkvi, ki je sezidana pač le v ta namen, da se čuje v njej beseda božja. Tudi v nedeljo 15. t. m. ni mogel mirovati, marveč je udrihal po dopisu in dopisniku v „Soči“ in „Prim.“ Nimamo volje, pričeti se z njim, pribijemo le resnico, da je on sam kriv, da se je že toliko pisalo o njem. Ako bi bil lepo molčal ter ne hujskal in rentočil, bi ga bili ljudje gotovo pustili v miru. Tako pa je dobil prepričevalec in hujskač le to, kar je iskal. Gosp. Marko! Bodite mirni in pametni, pa boste uživali mir! Drugače pa ne moremo mi za to, če se kdo Vaših faranov oglesi proti Vam, in nikakor nismo te volje, da bi masili ljudstvu usta, ko žigosa politikujejo in brezobrazne g. nuncie. Za puskusni recept Vam zapisujemo zdravilo: Jejič za zobmi!

Klerikalni podleži brskajo sedaj po nekdanjih besedah-g. dr. Tume, s katerimi je rekel, da mora politik, ki hoče uspešno delovati ter zvižati ugled, imeti tudi trdno podlago in zagotovljeno eksistencijo, da mora biti torej mož, ki nekaj velja, in ki je torej v takem položaju, da more posvetiti svoje delovanje volilcem tako, kakor je prav. Temu menda ni kaj oporekati; kajli to velja pri vseh narodih, pri vseh strankah, na celem svetu. Kaj bomo mi volili n. pr. na prva mesta naše politike ljudi, ki so reveži, ki hodijo okoli nedostojno oblečeni ter ki bi pri svojih volilcih iskali recimo krajcarje za večerjo? To bi bil lep poslanec in odličen politik! Kar je govoril dr. T. v tem pogledu, je jasno in razumljivo vsakemu pametnemu človeku, ali klerikalni podleži podtikajo dr. T. pri tem grde, sebične namene, kakor da je rekel, da poslanec mora skrbeti le zase, potem še le za volilce. Ti podleži podtikajo dr. T. malomarnost za volilce, ter skrb le za lastni žep! Tako nizko padajo v podtikanjih, in celo takrat, kadar vso reč sicer prav

dobro razumejo ter dobro vedo, kako je mislil dr. T. — To reč so spravili tudi v sodno dvorano pri obravnavi proti dr. Rojčicu, ki je predlagal za pričevalca c. kr. moža. Tretji, ki bi bil imel pričati, je bil tudi c. kr., ali je že umrl. — Nam je žal, da je odklonil sodni dvor c. kr. prof. Ivanciča in c. kr. vadičnega učitelja Sivca kot pričevalca te stvari, ker bi bilo za nas jako zanimivo, kaj bi bila povedala! — Kako bi bilo n. pr., ako mi obrnemo ost, ter rečemo, da imajo razni c. kr. gg. le grde, sebične namene, da skrbijo s svojimi plačami v prvi usli le zase, in še le v zadnji za solo? Kaj bi bilo, ako bi se jim reklo, da naj podučujejo zastoj ter živijo siromašno ter bodo vseeno profesorji? Mislimo, da ne bi šel potem niti eden za profesorja! — Od dr. T. pa nekako zahtevamo ti postenjakoviči, naj živi od zraka ter dela za narod! — Tako vidavamo dosledno v gonji proti naprednjakom razne c. kr. profesorje in „profesorje“ v Gorici. Ali so za to tukaj? Ali jih za to redijo davkopljučevalci? To je škandal, in proti takemu c. kr. spletkarenju kar najodločneje protestujemo.

Is Komna se poroča: Dne 12. t. m. so hile županske volitve. Za župana je izvoljen Josip Svára, bivši župan, podžupani so: Josip Volčič, Valentin Volčič, Anton Svára iz Komna, dalje Kovčič Josip, Ivan Urabec iz Svetega, Štolfa Štefan, Volčičigrad, Anton Šebelja, Tomaževica.

V **gozdu pri Čopovcu** so našli, kakor se pripoveduje, neko lobanjo, glede katere bi bilo soditi, da je kakaga novorojenka. Zapri so neko žensko, o kateri so sumili, da bi bila morda zagrešla kak detomor.

Is Vrtojbe smo dobili dopis, v katerem vprašujejo, kedaj da bodo vendar občinske volitve. Že štiri leta so pretekla, odkar imajo sedanje županatvo, ali sedaj nimajo še niti novega volilnega imenika. Bati se je pa, da bo sestavljen, kadar bo sploh, tako, da bodo protesti neizogibni, ter se sedanja županijska doba potegne še za par let naprej. Ali res ne bo konca takim razmeram v Vrtojbi?!

Papežev jubilej in slovenski delavci. — Papež Leon praznuje vsako leto par jubilejev, ne morda iz nečimernosti, ampak iz političnih nagibov. Letos bo praznoval petindvajsetletnico svojega kronanja, in klerikalni svet že pridno agiira, da bi se pri ti priliki uprizorile velike demonstracije. Zlasti hočejo klerikalci, da bi se delavstvo udeležilo in v ta namen proglašajo papeža za — delavskega papeža. Pri tem jih čisto nič ne ženira, da je papež eden največjih kapitalistov na svetu, in da se je pod njim zatrlo vsako katoliško delavsko gibanje, ki je imelo kak socialen namen. Z Dunaja razpošilja sedaj „vodstvo krščansko-socialnega delavstva“ strogo zaupne pozive, kako se mora praznovati papežev jubilej. Društva morajo korporativno z zastavami iti k maši, prirediti morajo slavnostno zborovanje in poslati papežu udanostno brzojavko. Da pojde vse gladko, se društva opozarjajo, kje slavnostni govorniki lahko preplonka svoj slavnostni govor in kako se naj glasi udanostna brzojavka. Tako se umetno uprizarjajo demonstracije, potem pa bodo trobentali o navdušenju in o ljubezni „ljudstva“ za svetega očeta. Zanimivo je tudi, da so dobila slovenska delavska društva tiskano pozivnico, naj pobirajo strankarski davki letnih 4 vinarjev in ga naj pošljejo na Dunaj Ivanu Fritschu, VI., Webgasse 8. Tudi pod tem pozivom sta podpisana Leop. Kunschak in Adolf Anderle. V tem pozivu tiči dokaz, da so slovenski krščanski socialisti samo privesek Luigerjeve stranke, samo privesek Slovencem sovražnih dunajskih krščanskih socialcev, tistih, ki so vse Slovence proglasili za pasce. Čast takim slovenskim delavcem! Po „Sl. N.“

Is Kamenj. — V nedeljo 22. t. m. priredi plesno veselico c. kr. oddelek vojskih veteranov v Kamnuj, v zaprtih prostorih g. F. Furlan-a pri Rebku.

Razglas. — Razpisuje se mesto poštnega odpravnika pri c. kr. poštnem uradu (III/4) v Dutovljah, pol. okraj Sežana, proti pogodbi in kavciji 400 kron. Letna plača 550 kron, uradni pavšal 140 K, letni pavšal 140 K za lokalno dostavljanje poštnih posiljatev. Prosnje v teku treh tednov na poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu.

Društvo za podporo rokodelcev v Ajdovščini je imelo 15. t. m. svoj redni občni zbor, pri katerem je bilo izvoljeno prejšnje vodstvo, le v odboru je neka sprememba.

Bralno društvo „Lipa“ na Slapni pri Vipavi vabi na veselico, katero priredi na pustno nedeljo dne 22. t. m. v prostorih g. F. Malika. Na vsposredu: ples, petje, burka, saljivo srečkanje in zopet ples. Pri plesu bo svirala godba na pihala.

Prostovoljno gasilno društvo v Sežani priredi dne 22. svečana 1903. veselico v krasno odlični dvorani „Hotela“ pri treh krahonah* za jako zanimivim vsposredom. Začetek točno ob 7/8. uri zvečer.

Pevsko-bralno društvo „Orel“ na Trnovem pri Gorici vabi na društveno veselico, katero priredi v nedeljo dne 22. februarja t. l. v prostorih gospoda župana Persič-a.

Med vsposredom in pri plesu bode sviral oddelek prvaške veteranske godbe. Začetek točno ob 3/8. uri popoldne.

Davašnja „Soča“ nima priloge, ker sta bolna dva stavca in je v tiskarni mnogo nujnega dela, ki se ne dá odlagati.

Listulca. — Več dopisov smo morali odložiti za prihodnjice, oziroma jih porabimo v „Primorcu“.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — (Dalje.) Že zadnjič smo naznačili, da je pričela zbornica generalno razpravo o noveli k tiskovnemu zakonu. Vršila pa se je ob splošnem nezanimanju v zbornici. Oglasilo se je bilo mnogo govornikov, ali ker niso bili navzoči, so izgubili pravico do besede. Mladocseh Ryba je trdil, da je zakonski načrt v predloženi obliki nesprejemljiv. Zlasti je pobijal določbo odgajnena tiskovnih pravd radi razžaljenja časti kompetenci protne sodnje. Tudi določbe glede svobodne razprodaje časnikov so preveč zamotane. Zahteval je tudi, da se zniža poštnina za časopise. Najbolj tiskovni zakon bi bil oni, ki bi določal: Tisk je svoboden, Sylvester je izrekel mnenje, da novi zakon ima res pogreske, ali da vendar nudi tisku mnogo ugodnosti. Jaworski je zahteval pomnožitev tiskovnega odtoka od 37 na 48 članov, kateri predlog je bil tudi sprejet. Na razpravi je volni zakon. Upisah 52 govornikov proti, 26 za.

Nadvojvodinja Elizabeta je umrla v soboto v jutro ob 5. uri. Cesar se je povrnul radi tega iz Budimpeste na Dunaj.

Delavski sprevod v Trstu. — Naznanjeni delavski sprevod v Trstu v nedeljo popoldne na tamkajšnje pokopališče se je izvršil v lepem redu; nikakega nevsčnega pripeljaja ni bilo. Tako so poslali dostojno spomin na žrtve lanskega leta. Za red so skrbeli delavci sami, reditelji so nosili na levi roki rudeč trak. Sprevod so delili na 3 velike oddelke, ki so se delili zopet v poddodelke, sestoječe iz delavcev različnih kategorij. Na celu sprevoda so korakali kurjači. Te so postavili na čelo, ker je baš njihov spov z Lloydom provzročil lansko generalno stavko. Sporeda se je udeležilo kakih 10.000 oseb. Prvi so dospeli na pokopališče ob 2. uri pop., zadnji pa ob 4. Ko se je dovršil sprevod, sta govorila pred spomenikom Pittoni in Kopač. Sprevod je bil lepa pietetna manifestacija od strani delavstva!

Samomor okrajnega sodnika. — Okrajni sodnik v Orlovcu v Dalmaciji Anton Višič se je vršel v reko Zrmanjo, kjer je utonil. Poprej je spil se steklenično strupa ter si privezal kamen okoli vratu. Vpisarni je pustil svojo uro, poročni prstan in pismo. Baje je storil ta korak radi ukorov od predpostavljene oblasti.

Jaroslav Vrhlicy, slavni češki pisatelj in pesnik, je slavil v ponedeljek 50-letnico svojega rojstva. Vrhlicy, s pravim imenom Emil Frida, je profesor splošne literarne češke univ. Vrhlicy ni le odličen in slaven sin češkega naroda, marveč je eden izmed najzbranejših duhov današnjega prosvitljenega sveta.

Macedonija. — V Parizu je bilo v nedeljo veliko javno zborovanje v prilog Macedoncem. Udeležilo se ga je kakih 10.000 ljudi. Govoril je tudi soc. posl. Faures, trde, da mora Evropa narediti konec razmeram na Turškem. Sprejeli so revolućijo s pozivom do vlade, da naj stori korake pri veselihah* svrho skupne intervencije.

Turki so postavili na bolgarsko mejo 30.000 pešev in 2000 jezdecev. Vsa turška vojska, ako se jo zbere, je tako velika, da doseže našo, avstroogersko. Turčijo skrbi najbolj denarna stran, kadar pride do vojne. — Turki že divjajo tuintam ter koljejo in mučijo ljudi, ponajveč za ničarije. — Bolgarska vlada je dala zapreti vse glavne voditelje makedonskih „odborov“. — Vse se oborožuje na Balkanu in drugodi, ker se pričakuje z vso gotovostjo na spomlad vojna v Macedoniji.

Svetovno znano je, da dajo Mauthnerjeva napojena s mena pese za pičco največji pridelek. Ravno tako izvrstna kakor tudi nedosežna so Mauthnerjeva zemenadna in cvetlična semena.

Učeneec

se takoj sprejme v trgovino mešanega blaga. Ponudbe sprejema **Albert Moser** trgovca na Javorniku, Gorenjsko.

Karol Draščik,
pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 3.
Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte i. t. d.
Priporoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila ter obljublja solidno
postrežbo po jako zmernih cenah.

15%

pod navadno ceno
razprodaja radi poznega zimskega časa

J. ZORNIK

Gorica, Gosposka ulica 7
vse zimsko blago, kakor: krasne volnene
šerpe, rute, podobleke, vsakovrstno gorko
jaeger-perilo, rokavice, nogavice, bluže zimske
čevlje, volno, kožuhovino itd.

Nikdo naj ne zamudi lepe prilike
za ceni nakup.

Najcenejši izvir dobrih
UR s 3-letnim pisanim jam-
stvom
Hanns Konrad,
Izvir ur ter izdelava — Most št. 250.
(Češko).
Lastne delavnice ur in fine mehanike.
Dobra rem. ura iz niklja gid. 3-75
Fina srebrna rem. ura . . . 5-25
Fina srebrna verižica . . . 1-20
Budilnik iz niklja . . . 1-75
Tvrčka je odlikovana s c. kr. orlom
ima zlate in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče
priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoj!

Dobroznani **vinski cvet**
„Ancora“,
ki služi pri pretakanju vina, se
prodaja samo v mirolilnicah
Ant. Mazzoli — Gorica.

Proti **protinu** in
revmatizmu
je tisoče in tisoče ljudi vspešno rabilo
Zoltanova mazilo proti
protinu in revmatizmu.

Mnogi trdijo, da se
to mazilo izvrstno
vporablja tudi pri
takih boleznih, kjer
celo dolgotrajne kop-
pelji niso mogle po-
magati.

Cena steklenice 2 K.

Glavna zaloga:
Lekarstva pri „Črnom
medvedu“ Dunaj 1.,
Luzceek 3.

Direktna poštna razpošiljalnica
izdelovalca:

lekarnarja
Béla Zoltán
Budimpešta.

E. LEBHERZ
Gorica
tovarna užigalic
priporoča prebivalcem Primor-
skega svoje izdelke raznih vrst,
posebno izvrstne in zanesljive
užigalice
Apollo

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča
pristna bela
in črna vina
iz Vipavskega,
furlanskih,
briskih, del-
matinskih in
isterskih
vinogradov.
Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorec.
Cene zmerno. Postrežba poštena.

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga
z neomejenim jamstvom v Gorici.

Hranilna vloga obrestuje po 4½%, — večje stalne, naložene najmanj na jedno
leto, po 5%. — Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube
obresti. — Rentni davek plačuje zadruga sama.
Posojila daje na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali
mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine tudi na 10-letno odplačevanje.
Zadrugniki vplačujejo za vsak delež po 1 krono na teden, t. j. 260 kron v petih
letih. Po zaključku petletja znaša vrednost deleža 300 kron.

Stanje 1. dec. 1902:

Deleži: a) podpisani . . . . . K 1.276.500,—
b) vplačani 630.466-02
Dana posojila 1.410.456-50
Dopolnilni sklad 222.419-45
Vloga 660.645-80

Pfaff-ovi šivalni stroji
so najboljši.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, ki
navadno nihi ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje
nit v šivalni stroj, tem manj kako isti šiva, toda mi smo po naši
več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali,
da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se
ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**,

delajo celo po 10-letni dobi še vedno
brezšumno.
so neprekosljivi za domačo rabo in
obrtno namene,
so posebno pripravni za umotno vezenje
(reemiranje) ter se poučuje brezplačno.
prekosiijo na dobroti vsako tovarno.
Jamči se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje.
Zaloga Pfaffovih šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio štev. 1
SAUNIG & DEKLEVA.
Popravljalnica šivalnih strojev, dvokoles Nauska ulica 11.

Trgovina z železnino **„MERKUR“**
PETER MAJDIČ
v Celju, Graška cesta šte. 12
priporoča svojo veliko zalogo
najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite
železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedel-
skega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in
strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna,
vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode
tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter
vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.
Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje),
lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko že-
lezne trgovine spadajoče predmete.
Tomaževa žilindra, najboljše umetno gnojilo.
* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. *
Postrežba točna. Gene nizke.

Amerikanski blikendorfski hitri pisalni stroj.
Pred nakupom pisalnega stroja ne zamu-
dimo prilike pokazati si najcenejši, vsem zalu-
tevam odgovarjajoči klaviaturni stroj.
Prednosti istega so: pisava lepa, čista in
stalno vidna, sestav na barvaste valčke, me-
njavačje kolesce s črkami, najcenejši stroški za
vzdrževanje, največja prebojna moč.
Glavni zastopnik za Avstro-Ogersko:
Oskar Huffzky, Dunaj
IV., Johann Straussgasse 36b.
Lastna popravljalnica. Prospekti zastoj in poštnine prosti.

Kdor hoče vzdržati pri zdravju
toli otroke kakor tudi odraslene, mora
vporabljeti
pravo štokfiževo olje,
ki je priznано kot najbolje sredstvo.
Prodaja se **garantovano pristno**
v mirolilnicah
Anton Mazzoli — Gorica.

Sprejema zavarovanja človeškega
življenja po najraznovrstnejših kom-
binacijah pod tako ugodnimi pogoji,
ko nobena druga zavarovalnica.
Zlasti je ugodno zavarovanje na
doživetje in smrt z zmanjšujočimi
se vplačili.
Vsak član ima po preteku petih let
pravico do dividende.

„SLAVIJA“
vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
Rezervni fondi: 25.000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
z vseskozi slovansko-narodno upravo.
Vsa pojasnila daje:
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančnej hiši
Gospodskih ulicah šte. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine
proti požarnim škodam po najnižjih
cenah. Škode cenjuje takoj in naj-
kulantneje. Uživa najboljši sloves,
koder posluje.
Dovoljuje iz čistega dobička izdatne
podpore v narodne in obšernokoristne
namene.

Dobi se povsod!
Schichtovo hranilno jedernato milo
z varstveno znamko
garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.
Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno znamko.
Zastop na debelo: **Humbert Bozzini — Gorica.**